

Barne og likestillingsdepartementet
Barne- og ungdomsavdelingenPostboks 8036 DEP
0030 Oslo**Studieseksjonen**Saksbehandler: Ingegjerd Skeie Bjørndal
Besøksadr: Remmen, Halden
Telefon: 69215165
E-post: ingegjerd.s.bjorndal@hiof.no
Telefaks:

Arkivnr:	431.41
Dato:	11.10.07
Saksnr:	2008/02823-018

Deres ref.: 200702823-/TFU

Vår ref.: 2007/1250

Dato: 08.10.2007

Høring - forslag til regulering av barnevernets omsorgsansvar for enslige mindreårige asylsøkere i den første fasen etter ankomst til landet

Høgskolen i Østfold viser til brev datert 23. august 2007 vedrørende høring i forbindelse med forslag til regulering av barnevernets omsorgsansvar for enslige mindreårige asylsøkere i den første fasen etter ankomst til landet.

Forslaget har vært vurdert ved Avdeling for helse- og sosialfag.
Høgskolen har følgende synspunkter:

Vi slutter oss til forslagetets formål og hovedinnhold. Vi mener det er viktig og riktig at norske myndigheter tar formelle grep for bedre å etterleve de forpliktelsene vi har overfor denne utsatte og sårbare gruppen av barn, jf innføringen av barnekonvensjonen som norsk rett. Vi støtter også forslaget om opprettelse av spesialtilpassede bo- og omsorgstilbud, fremfor å overlate denne oppgaven til eksisterende barnevernstiltak/institusjoner. Barn/ungdom med annen etnisk opprinnelse er overrepresentert ved barneverninstitusjoner i deler av landet, og det bør ikke legges opp til et system som vil bidra til å forsterke dette.

Vi er enig i at det bør innføres et nytt kapittel i barnevernloven, og at statlig regional barnevernmyndighet får et særlig lovpålagt ansvar mht. å gi et tilbud til denne gruppen. Vi ser det også som hensiktsmessig at omsorgssenteret underlegges de samme drifts- og kvalitetskrav som andre barneverninstitusjoner, herunder tilsyn fra Fylkesmannen.

I forhold til det rettslige grunnlaget for plassering i omsorgssenter, har vi følgende kommentarer:

Det fremgår av forslaget § 5A-1 at opphold på omsorgssenteret skal være et *tilbud* til asylsøkere under 15 år ved søknadstidspunktet, og at det ikke skal fattes vedtak om plassering, men et vedtak om oppfølging, jf § 5A-5. Vi tolker dette slik at å ta imot tilbud om opphold skal være frivillig, uten at dette fremgår av lovteksten. Samtidig vil ikke oppholdet være hjemlet i vedtak etter barnevernlovens kap. 4, hvor hovedregelen er at det er foreldrene som samtykker til plassering som hjelpetiltak når barnet er under 15 år. Spørsmålet om det er nødvendig med formelt samtykke som grunnlag for oppholdet virker derfor uavklart i Kap. 5A.

Vi mener dette er problematisk mht. de situasjonene hvor barnet av ulike grunner ikke skulle ønske å motta tilbudet eller fortsette oppholdet ved omsorgssenteret, og det ikke foreligger et akseptabelt alternativ utenfor barnevernet. Skal barnets ønske her være det avgjørende,

eller bør det være en ordning som tilsvarer det som gjelder ved plasseringer av barn under 15 år etter barnevernloven § 4-4 5. ledd, hvor det er foreldrenes samtykke som avgjør om plasseringen skal etableres og opprettholdes?

Vi registrerer at det p.t. er frivillig for enslige mindreårige asylsøkere å oppholde seg i mottak mens asylsøknaden blir behandlet, men mener at dette ikke kan være avgjørende for utformingen av tilbud i barnevernets regi. Det nåværende systemet er kritisert for å ikke ivareta hensynet til barnets behov for trygghet og stabilitet i tilstrekkelig grad. Det eksisterer i dag ingen bestemmelse etter norsk rett som gir andre barn under 15 år et så vidtrekkende ansvar mht. å ivareta sin egen omsorgssituasjon.

Slik vi forstår forslaget vil man være uten rettslig grunnlag for opphold i de tilfeller hvor barnet avslår eller motsetter seg tilbudet/oppholdet, og det ikke finnes et alternativ som kan ivareta barnet på forsvarlig måte. Det vil da eventuelt måtte fattes akuttvedtak etter bvl § 4-6, flytteforbud etter § 4-8, eller omsorgsovertakelse etter § 4-12 (hvor de to sistnevnte retter seg mot foreldrene, og ikke mot barnet). Vi mener dette er uhensiktsmessig.

Barnekonvensjonen og barnevernloven bygger på at vernetiltak som utgangspunkt og hovedregel skal være frivillige, og at det skal legges vekt på barnets mening i samsvar med barnets alder og modenhet. Vi mener likevel at det ikke er tilstrekkelig og forsvarlig å hjemle et opphold i et omsorgssenter for en enslig asylsøker under 15 år på barnets samtykke alene. Det ligger i saken at foreldresamtykke er utelukket. Vi mener derfor at det bør vurderes om barnets verge/hjelpeverge skal gis kompetanse mht. å samtykke til oppholdet, slik at ansvaret ikke hviler på barnet alene.

Vi mener at dette hensynet forsterkes av den spesielle situasjonen disse barna er i, og det særskilte behovet for vern som disse har. En formalisering av selve oppholdsgrunnlaget vil etter vår mening gi barnet et sterkere rettsvern mht. å bli ivaretatt i de situasjonene hvor det oppstår konflikter mellom barnet og omsorgssenteret under oppholdet, og hvor barnet også kan være gjenstand for press/utnyttelse fra andre. I forskrift om barns rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon (som er forutsatt å gjelde for omsorgssenteret), fremgår det for eksempel av § 19 at det kun er anledning til å bringe beboeren tilbake til institusjonen ved rømming/uteblivelse *dersom plasseringsgrunnlaget gir adgang til det*. Hvis oppholdet utelukkende skal bygges på barnets samtykke vil dette kunne skape usikkerhet i akutte situasjoner hvor det kan være særlig viktig å ha hjemmel for å ta hånd om barnet.

En formalisering av grunnlaget for oppholdet i form av samtykke fra hjelpeverge bør derfor inngå i det oppfølgingsvedtaket som regionalt statlig barnevern pålegges å utarbeide, jf § 5A-5. Dette vil gjøre det mulig å bygge en fortsettelse av oppholdet på hjelpevergens samtykke i slike situasjoner som er nevnt over.

En slik ordning vil tilsvare formidling av plass som hjelpetiltak etter § 4-4 (5), med den forskjell at 4-4 (5) forutsetter at barnet har et *særlig* behov for hjelp, og at plasseringen formidles av barneverntjenesten. Vi mener at det er gode grunner for å anse at samtlige enslige mindreårige asylsøkere under 15 år er i en situasjon som dekkes av § 4-4 (2), men er enig i at det er uhensiktsmessig å la forholdet reguleres av § 4-4. Vi mener likevel at barn under 15 år ikke bør ha større ansvar mht. eget samtykke enn det som følger av § 4-4 (5).

Når det gjelder forslaget om senere utvidelse av Kap. 5A til også å omfatte barn mellom 15 og 18 år mener vi hensynet til barnets selvbestemmelse, og de eksisterende regler om partsrettigheter i barnevernloven tilsier at barnets eget samtykke må være avgjørende mht. opphold etter Kap. 5A, og at ev. institusjonsplasseringer mot barnets vilje må hjemles i de eksisterende tvangshjemler i barnevernsloven.

Vi vil også formidle en skepsis til konsekvensene av forslaget om å kunne bruke omsorgssentrene som plasseringsalternativ etter bvl § 4-12, spesielt hvis plasseringene vil være av lengre varighet. Dette vil medføre at sentrene vil måtte ivareta svært sammensatte og varierende behov for grensesetting, omsorg og oppfølging. Dette vil kunne medføre en dreining av ressursbruken mot de "tyngre" tvangsplasseringene til skade for de barna som utgjør den opprinnelige målgruppen.

En vid målgruppe vil også kunne medføre at omsorgssenteret utvikler seg til å bli "asylinstitusjoner" hvor man segregerer barnevernsklienter med annen etnisk bakgrunn i egne tiltak. Vi mener dette kan ha uheldige virkninger, bl.a. mht. å ivareta behovet for integrasjon i det norske samfunnet for de som får opphold i landet.

Vi mener at det er uproblematisk å kunne anvende sentrene som plasseringsalternativ ved kortere plasseringer etter §§ 4-4 (5), 4-6 eller 4-8, men at det fortrinnsvis bør anvendes andre tiltak ved behov for langvarig institusjonsbehandling. Det bør fortrinnsvis vurderes å utelate § 4-12 som plasseringsalternativ, ev. avgrense det til barn som har en tilknytning til omsorgssenteret forut for omsorgsovertakelsen.

Vi slutter oss forøvrig til forslaget slik det fremgår av høringsnotatet, og mener at ordningen så snart som mulig bør utvides til også å gjelde for aldersgruppen 15-18 år.

Med hilsen

Beth Linde
Studiedirektør

Ingegjerd Skete Bjørndal
Rådgiver